

# Nestkasten en broedvogels op landgoed het Jagershuis in 2025

M.J.A. Hageman



Nestkasten Monitoring Project en BMP bijzondere broedvogels.

---

## Inleiding

---

Alweer is het jaar bijna ten einde. Voor onze gevederde vrienden van het Wehlse bos was het een goed broedseizoen. Vooral door het mooie, droge voorjaar waren er maar weinig nesten die verloren gingen. Het bezettingspercentage was iets beter dan 2024, maar blijft nog wel achter bij de jaren 2018 en 2019. Op de voorpagina van dit verslag een foto van een nest met jonge Zanglijsters. De Zanglijster is een vrij algemene broedvogel op het landgoed 't Jagershuis.

Dit jaar heb ik mee gedaan met het onderzoek Meet de Mees van de hoge school Leiden. Het onderzoek richt zich op het voorkomen van bestrijdingsmiddelen in niet uitgekomen eieren of dode jongen van de Koolmees. In het totaal heb ik bijna 100 eieren en/of dode jongen aangeleverd uit het Wehlse bos. Hopelijk kan ik in het volgende jaarverslag iets vermelden over de resultaten van dit onderzoek.

Dit jaarverslag bevat de resultaten van de jaarlijkse nestkastcontrole in het Wehlse bos (deel landgoed 't Jagershuis). Aan de orde komen de broedresultaten van 132 gecontroleerde nestkasten in 2025. Ook is er ook een bijna volledige broedvogelinventarisatie geweest op 't landgoed. De resultaten zijn ook in dit jaarverslag verwerkt.

---

## Het gebied

---

De nestkastcontrole in het Wehlse bos, (gedeelte 't Jagershuis) vond dit jaar voor de 18<sup>e</sup> keer plaats. Het bos is particulier eigendom. Het nestkastengebied bestaat hoofdzakelijk uit: vrij arme bossen van Grove Den, Japanse Lariks, Douglas, Berk en Eik. Het gebied wordt doorsneden door een prachtige Beukenlaan.

---

## De nestkasten

---

Aan het begin van het broedseizoen hingen er op het Jagershuis 132 nestkasten. De kasten hebben een vliegopening van 32 mm, 10 stuks zijn van hetzelfde model maar dan met een vliegopening van 28 mm speciaal voor de Zwarte Mees en Pimpelmees. Buiten het "vaste" kerngebied hangen er ook nog nestkasten in de omgeving. Deze worden wel meegenomen in de controle maar de resultaten hiervan niet verwerkt in dit broedverslag om de gegevens ieder jaar vergelijkbaar te houden.

---

## Het weer

---

**Lente 2025 (maart, april, mei) zacht, zeer droog en zeer zonnig**

### Temperatuurverloop

Met een gemiddelde temperatuur van 10,9°C tegen een langjarig gemiddelde van 9,9°C was de lente zacht. Daarmee eindigt het voorjaar op de zesde plek van zachtste lentes sinds 1901. Het warmste voorjaar tot nu toe is 2024, met 11,8°C. Toen waren echter vooral de minimumtemperaturen zeer hoog, dit jaar zijn het vooral de maximumtemperaturen die hoger dan gebruikelijk waren. Alle drie de maanden waren zachter dan gebruikelijk. Maart was vrij

zacht met een gemiddelde temperatuur van 7,1°C tegen een langjarig gemiddelde van 6,5°C. April was zeer zacht, met in De Bilt een gemiddelde temperatuur van 11,5°C tegen een langjarig gemiddelde van 9,8°C. Het was de op vijf na warmste aprilmaand sinds 1901. Mei was met 14,1°C tegen een langjarig gemiddelde van 13,4°C ook vrij zacht.

### **Koudst op 16 maart, warmst op 1 mei**

Het voorjaar werd grotendeels gedomineerd door hogedrukgebieden. Daardoor was het overdag vaak zonnig en zacht, maar koelde het 's nachts onder heldere hemel regelmatig flink af. Het koudst werd het op 16 maart met -6,7°C in Eelde.

Op 8 maart werd het in Deelen op de Veluwe 20,0°C, de eerste warme dag (maximumtemperatuur 20,0°C of hoger) van het jaar. In de Bilt werd de eerste warme dag op 21 maart geregistreerd met 21,9°C. Op 12 april werd het in het Zeeuwse Westdorpe met 25,3°C voor het eerst dit jaar zomers warm (25°C of meer) in Nederland. De eerste zomerse dag (maximumtemperatuur 25,0°C of hoger) in De Bilt was op 30 april met 25,0 °C. Het warmst werd het dit voorjaar op 1 mei in Westdorpe: 29,5°C.

### **13 vorstdagen, 21 warme dagen, 4 zomerse dagen**

In totaal telde de lente 13 vorstdagen (minimumtemperatuur onder 0,0°C), 21 warme dagen (maximumtemperatuur 20,0°C of hoger) en 4 zomerse dagen (maximumtemperatuur 25,0°C of hoger). Normaal zijn dit er respectievelijk twaalf, zeventien en vier.

### **Neerslag**

#### **Op twee na droogste lente sinds 1906**

De lente was zeer droog met gemiddeld over het land 68 millimeter neerslag tegen een langjarig gemiddelde van 148 millimeter. Het was daarmee de op twee na droogste lente sinds tenminste 1906. Alleen in 2011 en 1976 was het droger met respectievelijk 49 en 61 millimeter neerslag op de automatische weerstations.

Maart was zeer droog met gemiddeld over het land 6 millimeter neerslag tegen normaal 53 millimeter. Daarmee was het op de automatische weerstations de droogste maart sinds het begin van de metingen in 1906. April was iets minder droog, maar de hoeveelheid neerslag lag met 30 millimeter neerslag nog steeds ruim onder het langjarig gemiddelde van 40 millimeter. In april waren de verschillen in het land echter groot: met 50-80 millimeter was het in het uiterste (zuid)oosten en rond de Veluwe aan de natte kant, terwijl de maand in het noordwesten en langs de (zuid)westkust met nog geen 10 millimeter juist bijzonder droog was. Mei was met gemiddeld 32 millimeter neerslag tegen een langjarig gemiddelde van 55 millimeter ook droog.

### **Zonneschijn**

#### **Op een na zonnigste lente**

De lente was zeer zonnig met over het land gemiddeld 796 uren zon tegen een langjarig gemiddelde van 567 uur. Het was daarmee de op een na zonnigste lente sinds tenminste 1965. Alleen in 2020 was het zonniger met 805 uur zon.

Maart was met gemiddeld over het land 247 uren zon tegen een langjarig gemiddelde van 146 uur de zonnigste maart sinds tenminste 1965. April was ook een zeer zonnige maand met landelijk gemiddeld 261 uur zon tegen een langjarig gemiddelde van 196 zonuren. Mei was zeer zonnig met 288 uur zon tegen een langjarig gemiddelde van 225 uur.

<https://www.knmi.nl/nederland-nu/klimatologie/maand-en-seizoensoverzichten/2025/lente>

---

## Controles

---

De kasten voor de holenbroeders worden vanaf begin april iedere week gecontroleerd. Alle waarnemingen worden in een veldboekje genoteerd gerangschikt per nestkastnummer. Na het broedseizoen vindt er een nacontrole plaats en worden de nestkasten schoongemaakt. Het oude nest wordt verwijderd en nageplozen op niet uitgekomen eieren en dode jongen. Een niet erg fris werkje, in de oude nesten zit vaak een hoop ongedierte ☹️.



**Foto 1. Legsel met 8 eieren van een Bonte Vliegenvanger. In de periode 2008-2025 vond ik 32 volledige legfels op het landgoed. Hiervan waren er maar twee met 8 eieren, mei 2025. Foto M.J.A. Hageman.**

---

## Het aantal 1e broedsels 2025

---

In tabel 1 is het aantal 1<sup>e</sup> broedsels aan over de periode 2008 t/m 2025. Met een bezettingspercentage 52% was het iets hoger dan in 2024, maar nog wel een stuk lager dan 2019 en 2020. Voor de Boomklever dreigt het doek te vallen. In 2011 had ik nog 11 broedgevallen van deze soort in de nestkasten. Nu nog maar eentje die ook nog mislukte in de kleine jonge fase. De soort is nog vrij talrijk aanwezig het landgoed, maar waarom vermijden ze de nestkasten. Naar de oorzaak is het slechts gissen. Misschien zijn er in de loop der jaren meer natuurlijke holtes bijgekomen waar de soort de voorkeur aangeeft?

Soort	Koolmees	Pimpelmees	Boomklever	Bonte Vliegenvanger	Zwarte Mees	Roodborst	Glanskop	Totaal aantal broedsels	Totaal aantal nestkasten	Bezettingspercentage
Jaar										
2008	16	3	0	2	0	0	0	21	30	70%
2009	29	9	2	0	0	0	0	40	53	75%
2010	41	19	4	0	0	0	0	64	75	85%
2011	35	17	1	1	1	0	0	55	74	74%
2012	48	17	5	1	0	0	0	71	75	95%
2013	44	15	2	1	0	0	0	62	75	83%
2014	36	16	5	0	0	1	0	58	77	75%
2015	53	15	11	0	1	0	0	80	99	81%
2016	48	21	6	1	1	1	0	78	119	66%
2017	54	18	6	1	1	1	0	81	119	68%
2018	51	20	7	1	0	0	0	79	123	64%
2019	78	19	6	1	0	0	0	104	125	83%
2020	68	24	10	0	1	0	0	103	126	82%
2021	51	19	6	3	0	0	0	79	132	60%
2022	55	20	3	0	0	0	1	79	132	60%
2023	52	21	4	0	0	0	0	77	132	58%
2024	37	21	2	2	0	0	0	62	132	47%
2025	42	24	1	2	0	0	0	69	132	52%

Tabel 1. Aantal 1<sup>e</sup> broedsels op landgoed 't Jagershuis 2008-2025.

## Broedbiologisch overzicht per soort in 2025

In tabel 2 is het broedbiologisch overzicht van 2025 weergegeven. Alle broedgegevens zijn ingevoerd in het digitaal nestkaarten programma van SOVON (Stichting Vogelonderzoek Nederland). De verzamelde gegevens gaan dus niet verloren en kunnen worden gebruikt voor wetenschappelijk onderzoek. Het broedsucces was prima. Zoals eerder aangeven gold dit niet voor de Boomklever.

	Koolmees	Pimpelmees	Boomklever	Bonte Vliegenvanger
Aantal nesten	42	24	1	2
Aantal gelegde eieren	365	276	5	13
Minimaal aantal gelegde eieren	5,00	6,00	5,00	6,00
Maximaal aantal gelegde eieren	13,00	16,00	5,00	7,00
Gemiddeld aantal gelegde eieren	8,69	11,50	5,00	6,50
Aantal jongen uitgevlogen	304	259	0	12
Gemiddeld aantal uitgevlogen jongen	7,24	10,79	0	6,00
Percentage in % uitgevlogen (broedsucces)	83%	94%	0%	92%

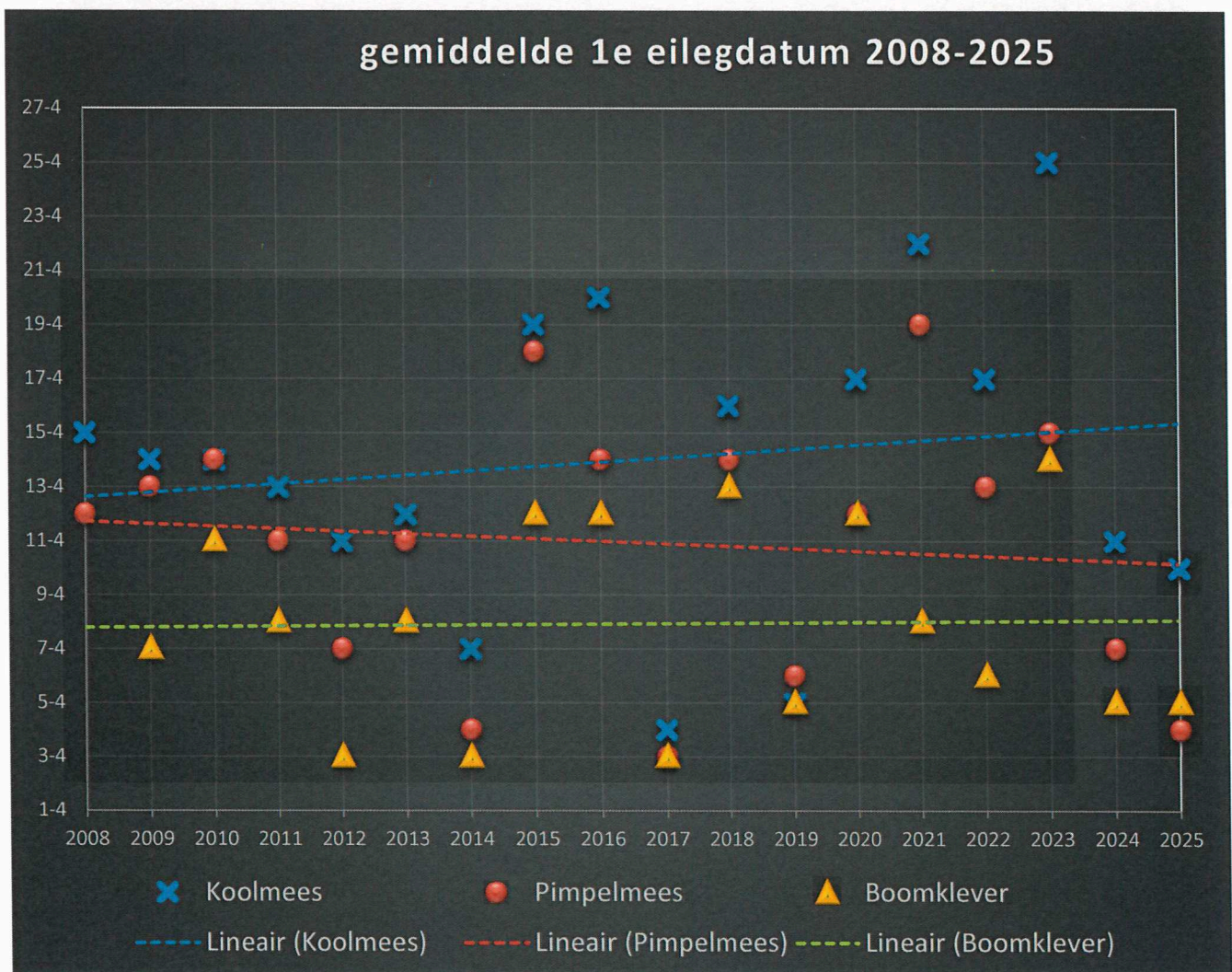
Tabel 2. Broedbiologisch overzicht per soort in 2025.

## De 1<sup>e</sup> eilegdata Koolmees, Pimpelmees en Boomklever

Door het mooie weer en de hoge temperaturen starten de vogels vroeg met het leggen van eieren. In 2025 vond ik het eerste Koolmees ei op 29 maart vijf dagen eerder dan 2024. De Pimpelmees was met 27 maart ook erg vroeg. Twee dagen eerder dan in 2024. Het alle vroegste ei ooit gevonden van een Pimpelmees op het landgoed is op 26 maart 2019. De Boomklever was met 31 maart gelijk aan die van 2024. Dat ik van alle drie de soorten in maart de eerste eieren vond is niet uniek. Dat was ook het geval in de broedseizoenen 2017, 2019 en 2022. Toeval of niet vooral in de laatste jaren.

### De gemiddelde 1<sup>e</sup> eilegdata van broedsels

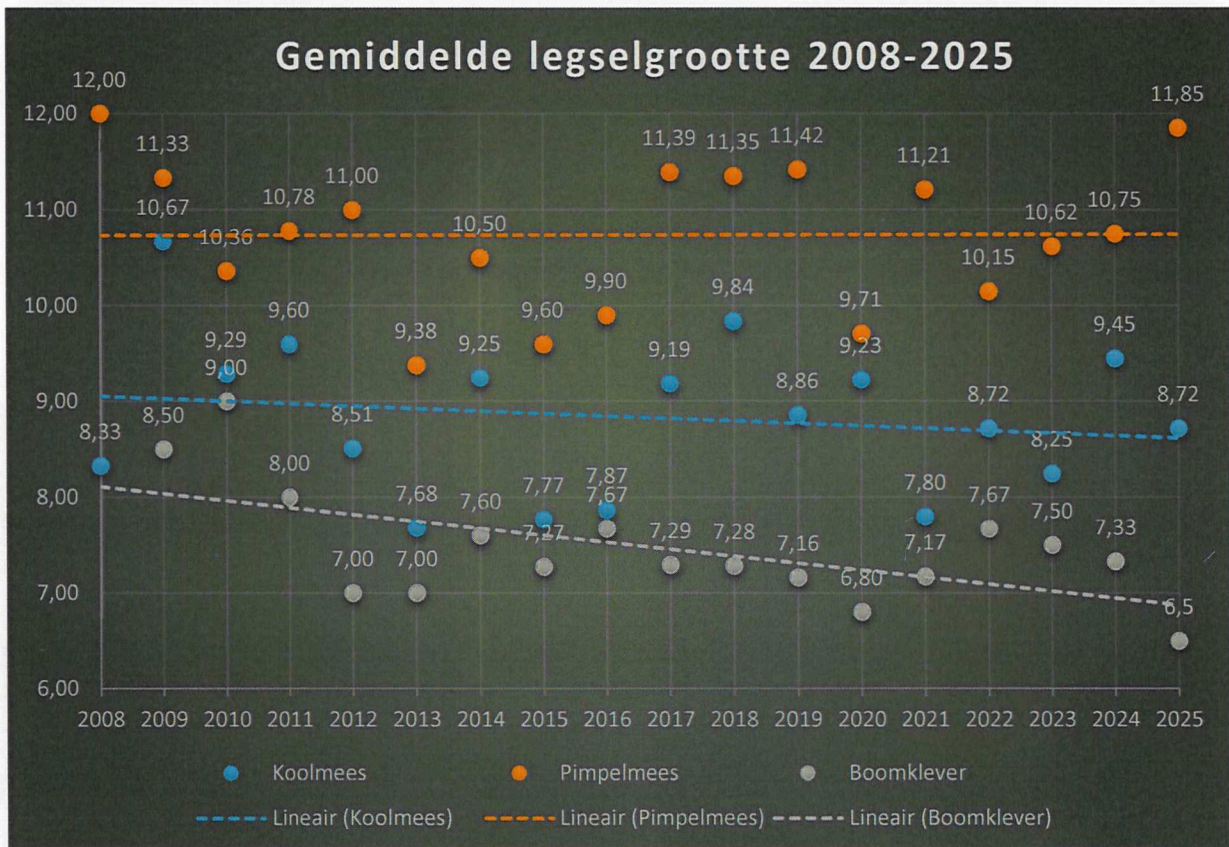
In grafiek 1 is gemiddelde 1<sup>e</sup> eilegdata over de periode 2008-2025. In deze grafiek zijn alle 1<sup>e</sup> eilegdata bij elkaar opgeteld per soort en gedeeld door het aantal nesten. Dat geeft de gemiddelde 1<sup>e</sup> eilegdata per soort per jaar. Na behoorlijk wat late starten van het broedseizoen waren 2024 en 2025 weer lekker vroeg. De trendlijn is ook verrassend. De Pimpelmees lijkt vroeger te gaan starten en de Koolmees juist later. Theoretisch zou je voor beide soorten een gelijke trendlijn verwachten.



Grafiek 1. Gemiddelde 1<sup>e</sup> eilegdata over de periode 2008-2025.

## De gemiddelde legselgrootte van de 1<sup>e</sup> broedsels

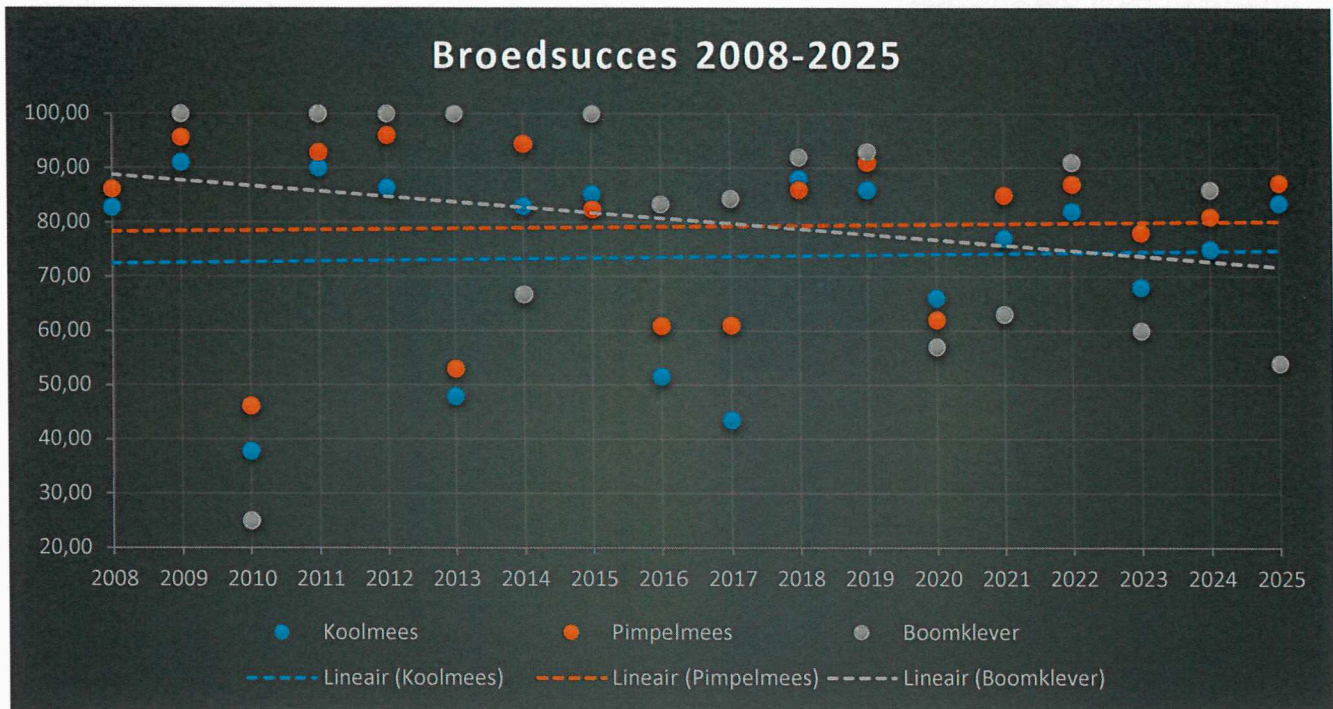
In grafiek 2 is de gemiddelde legselgrootte opgenomen over de periode 2008-2025. De Pimpelmezen hadden de een na hoogste legselgrootte sinds de start van het onderzoek! De Koolmezen kozen voor een gemiddelde legselgrootte maar duidelijk minder groot dan in 2024. Wat is er toch aan de hand met de Boomklevers? Niet alleen de aantallen lopen sterk terug in de nestkasten maar ook de broedresultaten zitten in een negatieve spiraal. Hopelijk blijft deze soort behouden voor het nestkastonderzoek. Voor de soort zelf hoeven wij ons nog geen zorgen te maken. Er zijn nog genoeg broedparen over die waarschijnlijk in natuurlijke hollen hun nesten hebben.



Grafiek 2. Gemiddelde legselgrootte over de periode 2008-2025.



Foto 1. Legsel met 5 eieren van een zanglijster. In een prachtig afgewerkte nestkom, mei 2025.  
Foto M.J.A. Hageman.



**Grafiek 3. Broedsucces over de periode 2008-2025.**

In grafiek 3 is het broedsucces opgenomen over de periode 2008-2025. Het broedsucces voor de Koolmees en Pimpelmees lag iets boven het langjarig gemiddelde. Zoals gezegd heeft de Boomklever wel problemen met het grootbrengen van de jongen. Het was het een na slechtste jaar ooit. In de periode 2008-2025 was de Boomklever juist de soort met een geweldig broedsucces. Daarna ging het achteruit met vooral een negatief broedsucces in de jaren 2020 t/m 2025. Toeval of niet vanaf 2021 zijn alle nestkasten voorzien van een anti-marter-korfje. Vanaf die tijd dalen de aantallen in de nestkasten. Zouden de Boomklevers hier een hekel aan hebben?

### **Mijlpaal: 16 uitgevlogen jonge Pimpelmezen uit 1 nestkast**

In 2024 beleefde ik een primeur er vlogen maar liefst 15 jonge Pimpelmezen van een nest uit. In 2025 deed dit zelfde pimpelmees paar er nog een schepje boven op. Maar liefst 16 Pimpelmezen vlogen gezond en wel uit. Zover na te gaan is dit in Nederland nog niet eerder gedocumenteerd. Binnenkort word hierover een uitgebreider artikel gepubliceerd in de Vlerk het blad van vogelwerkgroep Arnhem.

---

## Internationaal gezelschap

---

In 2025 was er nog een primeur. Voor het eerst controleerde in een Pimpelmees die geringd was in het buitenland. De vogel was geringd op 5 oktober 2023 als een eerste kalenderjaar (geboren in 2023) in de buurt van Anwerpen in België. In mei 2025 controleerde ik haar met een broedsel in een van de nestkasten. De afstand tot aan de ringplaats is maar liefst 146 km afstand. Dit is tot dusver de verste melding sinds ik ben begonnen met het ringonderzoek.



Foto 3. Een nest vliegvlugge jonge Koolmezen met een vreemde eend in de bijt, mei 2025.  
Foto M.J.A. Hageman

---

## Broedvogels

---

In 2025 is het hele landgoed (gedeeltelijk) geïnventariseerd op schaarse en bijzonder broedvogels (BMP-B) Ook dit jaar is er weer gebruik gemaakt van iAvimap van SOVON. Alle waarnemingen worden rechtstreeks met de behulp van de mobiele telefoon ingevoerd in de

database. Er is de laatste jaren een vrij constante broedvogelstand aanwezig op het landgoed. Helaas lijkt het doek gevallen voor de Zwarte Specht. Helaas geen waarnemingen in het broedseizoen. Het kan toeval zijn, maar Zwarte Spechten zijn luidruchtig dus als er eentje zit is deze eigenlijk niet te missen.

Soort	2013	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Grauwe Gans	1	0	2	2	2	2	3	2
Nijlgans	0	0	0	1	1	1	1	1
Wilde eend	0	0	1	0	1	1	2	2
Fazant	1	0	0	0	0	0	0	0
Sperwer	2	0	0	1	1	1	1	0
Havik	1	1	1	1	1	1	1	1
Buizerd	3	4	4	3	4	4	4	4
Holenduif	3	3	3	4	3	4	3	3
Houtduif	27	15	17	31	+	+	+	+
Koekoek	1	1	1	1	0	0	0	0
Bosuil	1	2	2	1	1	1	2	1
Ransuil	1	0	0	0	1	0	0	0
Middelste Bonte Specht	0	1	1	3	3	2	5	7
Kleine Bonte Specht	1	0	2	2	1	1	0	0
Grote Bonte Specht	12	12	22	23	18	+	+	+
Zwarte Specht	1	1	1	1	1	1	1	0
Groene Specht	2	2	3	2	2	2	2	2
Wielewaal	0	1	0	2	0	0	0	0
Gaai	2	+	3	5	+	?	?	+
Kauw	1	1	1	2	2	2	?	1
Zwarte Kraai	1	+	3	3	2	1	?	2
Raaf	0	1	1	1	1	1	1	1
Zwarte Mees	11	5	4	7	6	?	?	3
Kuifmees	2	2	0	0	0	1	0	0
Glanskop	8	8	4	7	6	?	7	10

Matkop	1	3	1	1	0	0	0	0
Pimpelmees	26	+	++	42	++	++	++	++
Koolmees	55	++	++	>100	++	++	++	++
Staartmees	4	0	2	4	2	0	0	0
Fitis	6	0	0	1	5	?	?	2
Tjiftjaf	39	++	++	45	++	++	++	++
Zwartkop	82	++	++	82	++	++	++	++
Tuinfluitier	8	0	6	5	3	?	?	7
Grasmus	2	3	1	3	4	?	?	3
Vuurgoudhaan	3	1	1	2	0	1	?	?
Goudhaan	39	+	+	13	+	?	?	?
Winterkoning	22	+	+	42	++	++	++	++
Boomklever	9	22	26	19	20	?	15	16
Boomkruiper	22	16	21	24	18	?	?	25
Spreeuw	+	33	20	46	53	?	++	38
Merel	73	++	++	52	++	++	++	++
Zanglijster	30	+	14	23	+	+	+	+
Grote Lijster	7	4	5	7	7	?	5	6
Grauwe Vliegenvanger	12	8	10	8	11	?	?	?
Roodborst	36	++	++	56	++	++	++	++
Bonte Vliegenvanger	3	8	11	13	7	?	8	12
Gekraagde Roodstaart	1	1	2	8	6	?	4	1
Heggenmus	8	7	6	7	5	?	?	7
Witte Kwikstaart	0	1	0	0	1	?	1	1
Boompieper	1	0	0	0	0	0	0	0
Vink	60	++	++	79	++	++	++	++
Appelvink	7	11	19	15	12	?	?	10
Goudvink	3	1	0	1	0	0	0	0

Tabel 3. Aantal territoria gevonden in 2013, 2019 t/m 2025 op 't Jagershuis.



**Foto 4. Bosmuizen maken soms ook gebruik van de nestkasten om in te overwinteren. Deze twee lieve muizen kwam ik tegen tijdens de avondcontrole in februari 2025. Ik zet de nestkastdeksel dan een paar dagen open, zodat ze rustig op zoek kunnen gaan naar een ander woonruimte. Foto: M.J.A. Hageman**

---

### **Dankwoord**

---

Een bijzonder woord van dank aan Karen Hollander voor het verlenen van toestemming voor het ophangen van de nestkasten en het inventariseren van de broedvogels. Zeker niet te vergeten de stichting "Vrienden van het Wehlse bos" voor het beschikbaar stellen van het hout voor het maken van de nestkasten. Gerard Baars voor het meegaan op avondcontrole bij de nestkasten en het inventariseren van de Bosuilen. Iedereen super bedankt en op naar broedseizoen 2026.

---

### **Opmerkingen**

---

Heeft u reacties, vragen of opmerkingen naar aanleiding van dit jaarverslag, neemt u dan gerust contact met mij op.

Maarten Hageman

Troelstrastraat 11

6941 CD Didam

email: maarten\_hageman@hotmail.com

